

»hiža« (izgrađena 1801. godine) iz Moždjenca, sela kraj Novog Marofa. U njoj je smještena etnografska zbirka. Bio je to prvi pokušaj osnivanja etno-Parka. Etnografska zbirka otvorena je tek 1967. godine u tridesetoj obljetnici muzeja. Iste godine otkriven je u topličkom parku kip božice Minerve koji je kasnije bio predstavljen na izložbi *Umjetnost na tlu Jugoslavije*.

Godine 1969, 20. srpnja, ugasio se je život mr. Čabriana, čovjeka koji je živio za toplički muzej. Muzej se sada ponovno našao u teškoj situaciji i pitanje njegovog opstanka postaje opet aktualno. Rukovođenje muzejom preuzima Savjet na čelu s prof. Boženom Filipan a stručni suradnik je Krešimir Filić.

Godine 1972. konačno je primljen stručnjak u stalni radni odnos. To je prof. Stjepan Hajduk, današnji direktor. Tako muzej počinje normalan rad.

Od 1974. godine, muzej razvija i stalnu izložbenu djelatnost u tri manje prostorijske u istočnom krilu Starog grada, a izgradnjom novog hotela »Minerva« dobiva se i drugi izložbeni prostor.

50-godišnjica Zavičajnog muzeja Varaždinske Toplice obilježena je svečanom akademijom, održanom u kongresnoj dvorani hotela »Minerva« 12. prosinca 1987. godine, na rođendan utemeljitelja muzeja mr. Čabriana. Nakon pozdravne riječi predstavnika Skupštine općine Novi Marof, direktor muzeja Stjepan Hajduk, održao je referat o 50-godišnjici muzeja. Slijedili su pozdravni govori. Jubilej su čestitali Darko Sačić direktor Gradskog muzeja Varaždin, Miroslav Klem predsjednik Muzejskog društva sjeverozapadne Hrvatske te mnogi drugi bivši i sadašnji suradnici muzeja. Potom su dodijeljena pismena priznanja suradnicima. Priznanja su uručena mnogim poznatim muzealcima i ustanovama. Od pojedinih navodimo doajena naše muzeologije dra Antuna Bauera, zatim dra Marcela Gorenca, dra Branku Vikić, Valeriju Damenski, Miroslava Klemma, Libušu Kašpar i druge. Ovom je prigodom i promovirana turistička publikacija *Varaždinske Toplice*. O toj i drugim publikacijama muzeja govorio je Antun Bauer, jedini živi sudionik osnivanja topličkog muzeja. U predvorju kongresne dvorane hotela »Minerva« otvorena je i izložba *Izbor iz likovnog fundusa Zavičajnog muzeja Varaždinske Toplice* čiji je autor Darko Sačić. Svečani program završio je nastupom pjevačkog zbora Kulturno-umjetničkog društva »Božena Smiljan« iz Varaždinskih Toplica.

Naposlijetku poželimo daljnji uspjeh u radu, posebice veći prostor, vrijedniji topličkom muzeju, na čelu s velikim entuzijastom, kolegom Hajdukom.

40. obljetnica Gradskog muzeja Vinkovci

Ivana Iskra-Janošić
Gradski muzej Vinkovci,
Vinkovci

Primljeno: 30. 3. 1987.

Gradski muzej Vinkovci proslavio je 7. XI. 1986. god. 40 godina postojanja i kontinuiranog rada.

Od ideje o osnivanju muzeja do realizacije prošlo je dosta vremena, a svesrdnu pomoć pružili su privatni kolekcionari, među kojima se ističu Mato Medvedović, Matija Klajn i Benko Horvat. Mnogi stanovnici dopunili su prvobitni fundus svojim poklonima, svrstavajući ga tako u kompleksnu muzejsku ustanovu.

Prvi stalni postav, smješten u tri prostorijske bivše Vjeresijske banke u Istarskoj ulici, otvoren je za posjetioce 1948. god.

U današnji objekt, na Trgu Republike 11, Muzej seli 1950. god., koristeći samo njegov prvi kat, da bi mu kompletni objekt pripao tek 1981. god. Značajniji građevinski zahvati provedeni su 1952. i 1983. god. ali nikada ti zahvati nisu bili u okvirima potreba samog objekta i muzejske službe.

Likovni odjel Muzeja izdvaja se 1966. god. u samostalnu ustanovu, Galeriju likovnih umjetnosti Vinkovci, a postojećim odjelima (arheološki, etnološki, povijesni, prirodoslovno-šumarski i NOB) priključuje se 1976. god. restauratorska radionica. U 1981. god. otvara se Etnološka zbirka u Slakovcima kao muzejska depandansa i izložbeni prostor Terme, u kompleksu Jugobanke, s jednim sačuvanim ostacima arhitekture rimskih Cibala. Stručna biblioteka Muzeja uključuje se u Referalni centar Nacionalne i sveučilišne biblioteke u Zagrebu. Uz pomoć privrednih organizacija, ustanova i društveno-političkih organizacija, te vlastitim stručnim kadrom izrađen je i otvoren stalni postav NOB-e u čast Dana borca 1983. god.

U toku proteklih 40 godina Muzej je uz manje prekide, uvjetovane uređenjem objekta ili postave, bio stalno otvoren za posjetioce. Ukupno je bilo 22 ljudi, broj zaposlenih kretao se od 1 do 7, a sada je zaposleno svega 5 radnika. Fundus se toliko povećao da ga nije moguće iskazati brojačano i upravo tako velika količina materijala stvara poteškoće za obradu i adekvatan smještaj.

Kroz muzej je do danas prošlo 418.171 posjetilac, a ovoj broju treba dodati učenike i vojnike koji su uključeni u djelatnost Muzeja izvan muzejskog prostora. U razdoblju od 1960. god. do da-

nas Muzej je organizirao 84 izložbe, u okviru redovne djelatnosti obavljane su ekspertize materijala, pomagao u izboru literature građanima, učenicima i studentima, objavljivao materijal u stručnim publikacijama i javnim glasilima, rijetko ali ipak izdavao vlastita izdanja, provodio zaštitna arheološka istraživanja među najvećima u zemlji unatrag 15 godina, izrađivao etnološke elaborate za seoska naselja, surađivao sa srodnim ustanovama u zemlji i inozemstvu, pri čemu je malobrojni mu kadar vodio bitku za što adekvatnije obrađivanje i čuvanje kulturne baštine.

Osim spomenutih uspjeha, potrebno je navesti poteškoće, koje su pratile provedbu zadatka, te niz problema s kojima se kolektiv susreće, ponajprije pomanjkanje stručnog kadra, jer po jedan arheolog i etnolog brinu o kompletnom postavu i području cijele općine. Radni uvjeti su vrlo teški, posebice u zimskim mjesecima kada niske temperature u prostorijama postava ugrožavaju i samu građu. Depoi su nefunkcionalni i mračni, jer su razni pomoćni prostori stana (prvobitna namjena) iskorišteni za spremišta. Uz stručno svaštarenje prema potrebi, zaposleni vrlo često moraju obavljati i fizičke poslove, jer prostor od oko 2.000 m² opslužuje samo jedna čistačica. Pomanjkanje financijskih sredstava otežava nabavu adekvatne opreme, a da se o osobnim dohocima i ne govori. Dugo bi se još mogli nizati problemi, među kojima se izdvaja jedan koji najteže pogađa ovu ustanovu. Naime, Gradski muzej Vinkovci napustio je objekt u kojem je bio 26 godina, jer je inspektor rada zbog opasnosti od urušavanja istočnog (fasadnog) zida zabranio upotrebu objekta. Problem glade stabilnosti objekta već je duže vrijeme aktualan, ali se rješavao parcijalno i ne na zadovoljavajući način, pa je ovaj mali kolektiv bio primoran s kompletnom građom napustiti objekt. Nađen je smještaj u prostorijama Galerije likovnih umjetnosti za osoblje i dio građe dok se za znatno veći dio materijala traži odgovarajući prostor. Napominjemo da se u rješavanje muzejskog problema uključila i društveno-politička zajednica, što je vrlo važno radi iznalaženja financijskih sredstava.

Kolektivu ostaje da se u privremenim prostorima što bolje snađe i pokuša raditi maksimalno na sređivanju građe, i da se nada da će useliti u prostor prilagođen muzejskim potrebama.

The 40th anniversary of the Municipal Museum in Vinkovci

Ivana Iskra-Janošić

The Municipal Museum in Vinkovci celebrated its 40th anniversary in 1986. It is a museum of a general character. Since the building is in disrepair the museum moved into the premises of the Art Gallery, but adequate space is yet to be found for the greater part of its material.

Pet godina djelatnosti Muzeja na Staroj skopskoj čaršiji

Dragan Petkovski
Muzej na grad Skopje,
Skopje

Primljeno: 28. 1. 1987.

Muzej na Staroj skopskoj čaršiji u čijim je izložbenim prostorima dat muzeološki prikaz prošlosti, odnosno razvoja Čaršije od formiranja do danas, radi u sastavu Muzeja grada Skopja.

Muzej na Staroj skopskoj čaršiji osnovan je 26. siječnja 1982. god., kad su predstavnici društveno-političkih struktura grada i druge zainteresirane organizacije na zajedničkom sastanku usvojile Program za organizaciju rada Muzeja Stare skopske čaršije. Inicijativu za osnivanje ovog Muzeja dao je Odbor Stare skopske čaršije. Isto tako, posebni doprinos za formiranje Muzeja Stare skopske čaršije dali su: Muzej grada Skopja, Osnovna zajednica za poslovni prostor grada Skopja i Udruženja samoupravna interesna zajednica za kulturu grada Skopja.

Pokrovitelj Muzeja Stare skopske čaršije je Stopanska komora grada Skopja, s obzirom na to što su u Programu rada i na stalnoj izložbi Muzeja zastupljene četiri teme iz oblasti privrede, i to: zanatstvo, trgovina, ugostiteljstvo i turizam. Posebni je akcent dat zanatstvu, jer ono dominira stoljećima i Čaršiji daje pečat i ton.

Formiranje Muzeja Stare skopske čaršije društveno je opravdano jer cijeli arhitektonsko-urbanistički kompleks Skopske čaršije ima historijsku i spomeničku vrijednost radi čega je proglašen spomenikom kulture. K tome historijska tema – Stara skopska čaršija, koja obuhvaća periode prošlosti, sadašnjosti i budućnosti, nije dovoljno proučena i obrađena. Prema tome potrebna su daljnja proučavanja i istraživanja, prikupljanje i čuvanje dokumentacije o Čaršiji, kao i obrazovno-odgojna djelatnost putem izložbene aktivnosti Muzeja.

Osim toga, za osnivanje Muzeja Stare skopske čaršije bile su osigurane i odgovarajuće prostorije i oprema, mu-

Dvorište zgrade »Suli han«, gdje je smješten Muzej Stare čaršije i Fakultet likovnih umjetnosti u Skopju

zejski materijal koji je poslužio kao osnovni muzejski fond, te sredstva za osnivanje i početak rada, kao i odgovarajući stručni kadar.

Osnovna zadaća Muzeja Stare skopske čaršije jest planski i sistematski znanstveno-istraživački i prikupljački rad, stručna znanstvena obrada muzejskog materijala, stvaranje dokumentarno-informacijskog aparata, zaštita i čuvanje muzejskih materijala i prezentacija muzejskih predmeta i druge dokumentacije na izložbama i u raznim publikacijama.

Muzej radi toga, postojano obogaćuje fondove muzejskog materijala, koji je podijeljen po zbirkama: arheološka zbirka s predmetima nađenim na terenu Čaršije; etnološka zbirka s predmetima vezanim za zanatstvo i trgovačku djelatnost Čaršije, njene običaje i život; umjetnička zbirka likovnih djela s motivima Stare skopske čaršije; kulturno-historijska zbirka s dokumentacijom za društveno-ekonomski, politički i kulturni razvoj Čaršije i numizmatička zbirka s kovanim novcem iz srednjovjekovnog i turskog perioda, kao i iz novijeg vremena. U toku 5-godišnjeg postojanja Muzeja Stare skopske čaršije prikupljen je dragocjeni dokumentarni materijal o postanku i razvoju Skopske čaršije. Od ukupno 2059 muzejskih predmeta na stalnoj izložbi Muzeja izloženo je 1089 predmeta. I danas Muzej slijedi razvoj čaršije, kao i promjene koje nastaju.

Muzej Stare skopske čaršije smješten je u jednom dijelu nekadašnjeg Suli-hana u Skopskoj čaršiji, Bitpazarska ulica b. b. Zgrada je spomenik kulture iz 15. stoljeća te zajedno sa Čifte-amamom i Murat-pašinom džamijom

predstavlja jednu urbanističku cjelinu u kompleksu Stare skopske čaršije. Ova je zgrada stoljećima služila svojoj namjeni kao velika neudobna gostionica i prenoćište. Nije je poštedio ni požar 1689. godine pri povlačenju austrijske vojske iz Skopja, kao i potres 1963. godine. U periodu od 1965. do 1975. godine restaurirana je i služila je za više namjena. Pored Muzeja Stare skopske čaršije danas je u njoj i Fakultet likovnih umjetnosti. Ovaj prvoklasni i nadasve vrijedan arhitektonski spomenik u svakom pogledu odgovara potrebama i daljnjeg razvoja Muzeja. Sada ovaj Muzej raspolaže prostorom ukupne površine 412,23 m², i to: 293,13 m² izložbenog, 48,12 m² skladišnog, 39,20 m² kancelarijskog, i 31,78 m² drugog prostora.

Izložbena aktivnost Muzeja Stare skopske čaršije započeta je otvaranjem I. dijela stalne izložbe u svibnju 1983. godine, samo godinu dana nakon osnivanja, na kojoj je bilo prezentirano 879 muzejskih predmeta. U maloj dvorani u 6 vitrina bilo je izloženo 600 predmeta materijalne kulture od XII. stoljeća do danas. Ovi eksponati, pretežno keramika i kovani novac, nađeni su na terenu Skopske čaršije u vremenu od 1965. do 1975. godine, kada su izvršeni obimni radovi na rekonstrukciji mnogih objekata i postavljene nove podzemne instalacije. Eksponati su nadopunjeni fotografijama lokaliteta na kojima su nađeni. K tome je u velikoj dvorani, u 27 vitrina, kao i na slobodnom prostoru, bilo izloženo 257 originalnih muzejskih predmeta, razni proizvodi, pribor i alat za posebne zanate i trgovinu zastupljenu u Skopskoj čaršiji.